

Istorie și istoriografie la Chișinău:

Istoria între știință și școală – perioada interbelică în Basarabia. Studii, materiale, surse și sugestii, Georg Eckert Institut für internationale Schulbuchforschung, Moldova Institut Leipzig, Editura Cartdidact Chișinău, 2008, 207 p.

Integrarea Basarabiei în viața spirituală românească (1918-1940), Editura Cartdidact, Chișinău, 2010, 306 p.

Volumul *Istoria între știință și școală – perioada interbelică în Basarabia. Studii, materiale, surse și sugestii*¹ însumează un mănunchi de articole de o modernitate pregnantă și sunt parte a unui proiect mai amplu privind *Perioada interbelică în Basarabia în istoriografie și manualele școlare*. Modernitatea este dată atât de modul de abordare cât și de tematica propusă, una nu ușor de încadrat în paginile unui volum întrucât presupune o deschidere și un exercițiu intelectual semnificativ.

Studiile cuprinse între copertile acestei cărți sunt extrem de incitante, cu atât mai mult cu cât ele fac referire la o perioadă, cea interbelică românească, considerată de către unii cercetători și, din păcate, de către unii oameni politici de peste Prut, drept „controversată”. Desigur că „controversele” încep și se termină acolo unde începe analiza epocii prin prisma preceptelor procustiene ale deacum secolului XXI, în care proiectele politice ale prezentului acționează direct asupra scrierii istoriei.

Prinsă între două școli istoriografice importante, românismul și moldovenismul, istoriografia din Moldova de peste Prut este într-o permanentă dispută, una radicală pe alocuri, fiecare dintre acestea formulând întrebări și oferind soluții diferite. Volumul în discuție s-a născut în contextul aprinselor discuții din jurul manualelor de istorie din Republica Moldova, unele luând chiar o amploare deosebită. Prezentate inițial în cadrul unui seminar organizat de Institutul „Georg Eckert” din Germania, lucrările cuprinse aici vin să prezinte situații istorice, să surprindă surse care pot fi utilizate în contextul pregătirii orei de istorie de către profesorii de specialitate în școlile din Republica Moldova. Asta în condițiile în care, așa cum recunosc autorii încă din *Cuvânt înainte*, în acest spațiu există încă o „lipsă de autonomie a istoricilor și cadrelor didactice față de autoritățile statale”².

Una peste alta, volumul vine în întâmpinarea specialiștilor, uzitând de formule echilibrate, și cadrelor didactice. Desigur că studiile, toate valoroase, vin să sprijine formula uzitată încă în titlu referitoare la producția istoriografică din capitala Moldovei. Sunt arhicunoscute cercetările lui Igor Șarov și Andrei Cușco, referitoare la scrierea istoriei în Republica Moldovei, primul fiind deja un foarte cunoscut cercetător al domeniului. Cele prezentate aici vin să argumenteze solid valențele intelectuale ale celor doi. Demnă de semnalat aici este și contribuția Svetlanei Suveică, consacrată controverselor legate de procesul de expropriere în Basarabia interbelică, sau cele al lui Vasile Dumbravă și Flavius Solomon. Toate celelalte studii sunt extrem de importante pentru descifrarea corectă a perioadei interbelice românești.

¹ Stefan Ibrig, Vasile Dumbravă, Dietmar Müller, Igor Șarov (ed.), *Istoria între știință și școală – perioada interbelică în Basarabia. Studii, materiale, surse și sugestii*, Georg Eckert Institut für internationale Schulbuchforschung, Moldova Institut Leipzig, Editura Cartdidact Chișinău, 2008, 207 p.

² *Ibidem*, p. 10

În același registru tematic înregistrăm și lucrarea istoricului Gheorghe Palade consacrată integrării Basarabiei în viața spirituală românească între cele două războaie mondiale³. Istoricul Gheorghe Palade ne oferă o imagine circumscrisă unei dimensiuni culturale integratoare a Moldovei de peste Prut în România Mare prin intermediul culturii și instituțiilor de cultură și de învățământ create la Chișinău de către statul român în acest interval de timp.

Autorul dezbate politica culturală a Regatului României în Moldova. Spectrul abordat este foarte larg, de la activitatea intelectualilor români din Vechiul Regat, Ardeal și Bucovina în Basarabia, la contribuțiile militarilor români la renașterea vieții culturale, până la conexiunile culturale dintre Iași și Chișinău în aceeași perioadă interbelică.

Într-un alt capitol, Gheorghe Palade discută implicarea școlii și bisericii în zonă. Este semnalat rolul Facultății de Teologie din Chișinău, care a funcționat între 1926 și 1940 și cel al Facultății de Științe Agricole în reunificarea spirituală a românilor de pe cele două maluri ale Prutului, precum și evoluția Bisericii ortodoxe din basarabia între 1918-1925, mergând pe aceleași aspecte integratoare.

Remarcabil este și capitolul destinat personalităților care au lucrat consecvent în direcția integrării Basarabiei în viața spirituală românească între cele două războaie mondiale. Un loc special a alocat Gheorghe Palade unor Vasile Stroescu, Paul Gore, Gurie Grosu sau Alexandru Boldur, acesta din urmă în perioada în care a fost profesor la Facultatea de Teologie din Chișinău.

Volumul cuprinde și un indice de nume, un aspect neglijat de mulți autori ai zilelor noastre, dar extrem de util și care demonstrează seriozitatea și aplecarea istoricului spre cercetarea istorică.

Gabriel MOISA

³ Gheorghe Palade, *Integrarea Basarabiei în viața spirituală românească (1918-1940)*, Editura Cartdidact, Chișinău, 2010, 306 p.